

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра методики музичного виховання, співу та хорового
диригування**

РАКІТЯНСЬКА Л. М.

**КУРСОВА РОБОТА
З МЕТОДИКИ МУЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ**

**методичні рекомендації
для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності
014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Кривий Ріг – 2022

УДК 372.878

ББК 74.266.7

Ракітянська Л. М. Курсова робота з методики музичного виховання для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво): методичні рекомендації. Кривий Ріг: КДПУ, 2022. 24 с.

Ракітянська Л. М. – доктор педагогічних наук, доцент кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування КДПУ

Рекомендовано до друку кафедрою методики музичного виховання, співу та хорового диригування Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 6 від 31.01.2022.).

Вступ

Професійна діяльність вчителя мистецьких дисциплін є за своїм змістом і структурою складною і багатофункціональною. Вагоме місце в його роботі посідають питання аналізу результатів своєї діяльності та діяльності учнів, діагностики рівня розвитку їхніх музичних здібностей, уподобань, запитів, смаків, сформованості навичок сприймання музики, її осмислення, володіння вокально-хоровими навичками тощо. Такий діагностичний підхід дозволяє вчителю глибше вивчати протікання освітнього процесу, встановити причини, що перешкоджають досягненню очікуваних результатів, визначити фактори оптимізації освітнього процесу тощо. При цьому вчитель спостерігає, діагностує, аналізує, проводить бесіди, тестування, узагальнює отримані результати, тобто здійснює **дослідницьку діяльність** спеціальними дослідницькими методами.

Вчитель повинен бути обізнаним з сучасною нормативно-правовою базою загальної середньої (мистецької) освіти, оскільки зміни, які відбуваються в сучасній українській школі, передбачають реформування її базових засад, що має прямий відбиток на плануванні та проведенні сучасного уроку мистецтва, позаурочних виховних заходів. Державними нормативними документами про освіту визначено мету та завдання «Мистецької освітньої галузі», очікуванні результати навчання з мистецьких дисциплін, провідні змістові лінії як напрями мистецького виховання учнів різних вікових груп. Оновлюються навчальні програми з музичного мистецтва та мистецтва, збагачується навчально-методичне забезпечення шкільних мистецьких дисциплін за результатами сучасних наукових досліджень, впроваджень у шкільну практику інноваційних підходів до змісту та організації освітнього процесу, зокрема, особистісно-орієнтованого, компетентнісного, інтегрованого тощо. Чільне місце займають сучасні освітні технології та методики їх впровадження у закладах загальної середньої освіти.

Обізнаність майбутнього вчителя з нормативно-правовою базою загальної середньої (мистецької) освіти, теоретичними й методичними напрацюваннями в сфері загальної та мистецької педагогіки, уміння перенести теоретичні знання у площину практичної професійної діяльності є обов'язковою умовою його професійного становлення як фахівця високого рівня професіоналізму й компетентності. Оволодівати основами дослідницької діяльності та науково-методичного пошуку, студент починає в стінах університету. В межах вивчення курсу «Методика музичного виховання» студенти пишуть і захищають **курскову роботу** як одну із форм навчально-дослідницької діяльності, результати якої можуть бути апробовані на різного рівня науково-практичних конференціях, у збірниках наукових та науково-методичних праць тощо.

Завдання курсової роботи

Виконання курсової роботи з «Методики музичного виховання» передбачає:

- усвідомлення студентами вимог до науково-педагогічної, дослідницької компетентності сучасного фахівця в сфері професійно-педагогічної діяльності;
- розуміння необхідності та значущості дослідницької діяльності вчителя в його практичній роботі;
- поглиблення та закріплення знань з теоретико-методологічних та методичних основ викладання мистецтва у закладах загальної середньої освіти, оволодіння змістом навчальних програм зі шкільних дисциплін «Музичне мистецтво» та «Мистецтво»;
- усвідомлення зв'язку між педагогічною теорією (теоретичною складовою курсу «Методика музичного виховання») та практикою;
- ознайомлення та оволодіння методикою педагогічного дослідження;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків освітнього процесу.

В ході виконання курсової роботи студент набуває **дослідницьких умінь**:

- самостійно поповнювати професійні знання;
- оволодівати методами педагогічного дослідження (теоретичними, емпіричними);
- здійснювати педагогічне дослідження, конструювати його логіку та методику;
- визначати оптимальні, найбільш педагогічно доцільні шляхи вирішення окресленої педагогічної проблеми та обґрунтовувати її теоретико-методологічні, методичні засади;
- методично грамотно формулювати власну професійну точку зору щодо вирішення конкретної педагогічної проблеми в умовах шкільної практики;
- проявляти методичну творчість у виборі педагогічних засобів щодо моделювання конкретної педагогічної ситуації.

Критерії оцінювання курсової роботи

Відмінно - А

1. Зміст та оформлення курсової роботи відповідає встановленим вимогам.
2. Вірно визначено науковий апарат дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження). Обґрунтовано актуальність окресленої проблеми.
3. Викладені теоретичні засади проблеми з посиланням на роботи провідних науковців.

4. Практичний розділ курсової роботи містить конкретні приклади (фрагменти уроків, творчі завдання, розспівки, вправи тощо), що ілюструють і підтверджують теоретичні положення.
5. Вільне володіння матеріалом курсової роботи під час її захисту.
6. Своєчасна подача виконаної роботи на кафедру (керівникові для відгуку).
7. Наявність публікації за результатами дослідження.

Добре – В

1. Зміст та оформлення курсової роботи відповідає встановленим вимогам.
2. Вірно визначено науковий апарат дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження). Обгрунтовано актуальність окресленої проблеми.
3. Викладені теоретичні засади проблеми з посиланням на роботи провідних науковців.
4. Практичний розділ курсової роботи містить конкретні приклади (фрагменти уроків, творчі завдання, розспівки, вправи тощо), що ілюструють і підтверджують теоретичні положення.
5. Під час захисту курсової роботи допущені несуттєві помилки.
6. Своєчасна подача виконаної роботи на кафедру (керівникові для відгуку).
7. Наявність публікації за результатами дослідження.

Добре – С

1. Зміст та оформлення курсової роботи в цілому відповідає встановленим вимогам, але має місце певна невідповідність.
2. Вірно визначено науковий апарат дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження). Обгрунтовано актуальність обраної проблеми.
3. Викладені теоретичні засади проблеми, але у недостатньо повному обсязі.
4. Практичний розділ курсової роботи містить конкретні приклади (фрагменти уроків, творчі завдання, розспівки, вправи тощо), що ілюструють і підтверджують теоретичні положення.
5. Недостатньо вільне володіння матеріалами курсової роботи під час захисту.
6. Своєчасна подача виконаної роботи на кафедру (керівникові для відгуку).

Задовільно – Д

1. Зміст та оформлення курсової роботи в цілому відповідає встановленим вимогам, але має місце значна кількість невідповідностей.
2. У визначенні наукового апарату дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження) допущено суттєві помилки.
3. Теоретичні засади окресленої проблеми розкриті поверхово.
4. Практичний розділ курсової роботи не повною мірою відображає викладені теоретичні положення.
5. Слабке володіння матеріалами курсової роботи під час захисту.
6. Своєчасна подача виконаної роботи на кафедру (керівникові для відгуку).

Задовільно – Е

1. Зміст та оформлення курсової роботи в цілому відповідає встановленим вимогам, але має місце значна кількість невідповідностей.
2. У визначенні наукового апарату дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження) допущено суттєві помилки.
3. Теоретичні засади окресленої проблеми розкриті дуже поверхово.
4. Практичний розділ курсової роботи мало пов'язаний із теоретичним розділом і не повною мірою відображає викладені теоретичні положення.
5. Дуже слабе володіння матеріалами курсової роботи під час захисту.
6. Несвоєчасна подача виконаної курсової роботи на кафедру (керівникові для відгуку).

Незадовільно – FХ

1. Зміст та оформлення курсової роботи мало відповідають встановленим вимогам.
2. Науковий апарат курсової роботи (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження) визначено невірно.
3. Теоретичні засади окресленої проблеми не розкриті.
4. Практичний розділ курсової роботи не відповідає теоретичним положенням.
5. Неволодіння матеріалом курсової роботи під час захисту.
6. Несвоєчасна подача виконаної роботи на кафедру (керівникові для відгуку).

Незадовільно – FХ

1. Повна невідповідність курсової роботи встановленим вимогам.
2. Науковий апарат курсової роботи (мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження) визначено невірно.
3. Теоретичні засади окресленої проблеми не розкриті.
4. Практичний розділ курсової роботи не відповідає теоретичним положенням та не містить конкретних прикладів практичної роботи (фрагментів уроків, творчих завдань, розспівок, вправ тощо).
5. Повна відсутність знань з проблеми курсової роботи під час захисту.
6. Несвоєчасна подача виконаної роботи на кафедру (керівникові для відгуку).

Вимоги до виконання курсової роботи

Курсова робота з методики музичного виховання – одна із форм навчально-дослідницької діяльності студентів, що має науково-методичний характер і професійно-педагогічне спрямування. Зміст і завдання курсової роботи полягають в дослідженні конкретної проблеми загальної мистецької освіти учнів початкової та основної школи (або позашкільної установи) на теоретичному та практичному рівнях. За її результатами не обов'язково передбачається отримання нових об'єктивних (наукових) знань, які б засвідчували наукову новизну музично-педагогічного дослідження.

Тематика курсових робіт розробляється і затверджується кафедрою методики музичного виховання, співу та хорового диригування. Студент обирає тему із запропонованого переліку.

Оформлення курсової роботи повинно відповідати встановленим вимогам та правилам, зазначеним у цих методичних рекомендаціях. Курсова робота повинна бути виконана в обсязі не менше ніж 30 сторінок комп'ютерного набору.

Список використаної літератури має складати 25-30 джерел, з яких 30 % – класичні твори з педагогіки, музичної педагогіки та психології (видання ХХ ст.), 70 % – сучасна література (видання ХХІ ст.). Складання списку використаної літератури оформлюється згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 (див. Положення про кваліфікаційні роботи у Криворізькому державному педагогічному університеті (нова редакція), 2021. С. 33–40).

Виконана курсова робота подається на кафедру методики музичного виховання, співу та хорового диригування для захисту у «євро» переплетені.

До виконаної курсової роботи додається відгук наукового керівника.

Етапи виконання курсової роботи

- *вибір теми курсової роботи* із запропонованого і затвердженого кафедрою переліку тем;

- *підбір літературних джерел з обраної теми дослідження;*

- *етап теоретичного дослідження:* аналіз та опрацювання літератури, що знаходить відображення у Вступі, Розділі 1 (підрозділах 1.1., 1.2., 1.3.); узагальнення матеріалів теоретичного дослідження у формі Висновків до розділу 1;

- *етап практичного дослідження:* аналіз стану проблеми в шкільній практиці; розроблення та опис власного методичного підходу до вирішення окресленої проблеми. *Варіанти:* план-конспект уроку (або позакласного чи позашкільного заходу); приклади декількох фрагментів уроків; система творчих завдань, вокальних вправ тощо, що знаходить відображення у Розділі 2 (підрозділах 2.1.; 2.2.; 2.3. (як варіант), Висновках до розділу 2, Висновках.

Вимоги до структури та оформлення курсової роботи

Курсова робота повинна мати:

- титульну сторінку (див.: Зразок № 1);

- зміст (див.: Зразки № 2, 3);

- перелік умовних позначень (за необхідності);

- вступ (приблизно 2-3 сторінки);

- основну частину (теоретичний та практичний розділи з підрозділами.

Приблизно 20-25 сторінок);

- висновки до кожного розділу і висновки в кінці роботи (разом 3-4 сторінки);
- список використаної літератури (див. Положення про кваліфікаційні роботи у КДПУ (нова редакція), 2021. С.33–40).
- додатки (за необхідності).

Титульний лист містить:

- найменування закладу вищої освіти і кафедри, де виконано роботу;
- назву роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- кваліфікаційний рівень, на який претендує студент;
- науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- місто і рік.

Вимоги до оформлення матеріалів курсової роботи

- зміст курсової роботи подається у друкованому варіанті на аркуші А - 4 українською мовою у форматі Microsoft Word обсягом 25-30 сторінок;
- розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 1,5 мм, верхнє та нижнє – 20 мм.
- шрифт – Times New Roman, кегль 14, інтервал – 1,5. Відступ абзацу – 1.25;
- посилання на літературні джерела в тексті позначати в квадратних дужках: [5, с. 80], де 5 – номер джерела за списком літератури, 80 – сторінка. Посилання на декілька наукових видань одночасно подаються так: [4, с. 63; 6; 8, с. 95-97] або із зазначенням лише порядкового номеру літератури [5; 7; 8; 11]. Крапка в реченні ставиться після квадратних дужок, а не перед [5, с. 80].

● заголовки структурних одиниць роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ1, РОЗДІЛ

2, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ друкуються великими літерами. Назви підрозділів – маленькими літерами крім заглавної з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться;

- кожен структурну частину роботи необхідно починати з нової сторінки;
- при посиланнях в тексті на інших авторів ставити ініціали перед прізвищем;

● список літератури подається в алфавітному порядку відповідно до вимог

Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015;

● таблиці та рисунки повинні мати назви і бути пронумеровані послідовно

в межах розділу. Таблиці і рисунки виконуються 12 кеглем. Нумерація подається

арабськими цифрами без знака №. Наприклад: Рис.1.2.Система творчих вправ (другий рисунок першого розділу). Номер і назва рисунку записується *під ним*. Номер і назва таблиці записується *над нею*. У правому верхньому кутку над назвою таблиці записується *Таблиця 2.1.* (у другого розділу перша таблиця).

- сторінки проставляються у правому верхньому куті без крапки.

Конкретизація змісту структурних складових курсової роботи

ВСТУП

- Коротке теоретичне обґрунтування актуальності та значущості обраної проблеми з посиланням на провідних вчених, хто зробив вагомий внесок у її розроблення;

- визначення наукового апарату педагогічного дослідження (мети, завдань, об'єкту, предмету, методів дослідження).

Мета педагогічного дослідження – це передбачення кінцевого результату, на здобуття якого спрямоване дослідження.

Наприклад: розробити та обґрунтувати програму застосування комплексу методів музичного виховання на уроках мистецтва в початкових класах.

Завдання педагогічного дослідження – складові дослідницької мети, що її конкретизують і дають уявлення про те, що слід зробити для її досягнення.

Наприклад:

- на основі аналізу літератури **розкрити** зміст досліджуваного поняття «методи музичного виховання». Можливі варіанти визначення завдань дослідження:

- **обґрунтувати** .....
- **розробити**..... ;
- **провести**..... ;
- **вивчити**..... ;
- **дослідити** . . . . . ;
- **визначити** .....
- **тощо.**

Формулювати дослідницькі завдання необхідно дотримуючись певної ієрархії: спочатку визначаються більш загальні завдання, які поступово конкретизуються в зв'язку з логікою дослідження.

Об'єкт дослідження – частина об'єктивної реальності, яка на певний момент знаходиться в полі зору теоретичної чи практичної діяльності дослідника (вчителя).

Предмет дослідження – властивості об'єкта педагогічного дослідження, що досліджуються з певною метою і достають наукове пояснення. В кожному об'єкті можна виділити декілька предметів дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження пов'язані між собою як ціле і його частина (аспект). Загальною сферою наукового пошуку виступає об'єкт наукового пізнання, предмет – конкретне педагогічне явище, що вивчається в межах об'єкта. Визначення предмета і означає встановлення меж дослідницького пошуку.

Наприклад: об'єкт дослідження – музично-творчий розвиток учнів початкових класів на уроках музичного мистецтва; предмет дослідження – використання комплексу методів музично-творчого розвитку учнів початкових класів на уроках музичного мистецтва;

Методи педагогічного дослідження – це способи пізнання педагогічної дійсності, отримання об'єктивної інформації з метою досягнення мети і завдань дослідження. Залежно від етапів дослідження виділяють три групи методів: теоретичні, емпіричні, статистичні.

Теоретичні методи – це способи виділення й аналізу окремих ознак, властивостей, педагогічних явищ; виявлення загального і особливого, формулювання загальних вимог, принципів, правил тощо. До цієї групи методів відносяться:

- теоретичний аналіз і синтез;
- індукція і дедукція – логічні методи узагальнення;
- порівняння;
- класифікація;
- моделювання;
- складання бібліографії;
- реферування;
- конспектування;
- цитування тощо.

Емпіричні методи – це способи безпосереднього вивчення педагогічної реальності, що забезпечують накопичення, фіксацію та узагальнення дослідного матеріалу. До цієї групи методів належать:

- педагогічне спостереження;
- бесіда;
- анкетування;
- інтерв'ю;
- тестування;
- рейтинг;
- звукова анкета;
- педагогічний експеримент(при виконанні курсової роботи не застосовується).

Статистичні методи – це способи математичної і статистичної обробки результатів дослідження (при виконанні курсової роботи статистичні методи не застосовуються).

Оптимальний вибір методів дослідження складає методику дослідження як певної послідовності пізнавальних дій, спрямованих на вирішення дослідницьких завдань.

РОЗДІЛ 1

Розділ I, як правило, має три підрозділи (1.1.; 1.2.; 1.3.), в яких послідовно, на основі аналізу літератури обґрунтовуються *теоретичні положення* окресленої проблеми:

- аналізуються державні нормативні документи загальної середньої (мистецької) освіти у контексті обраної проблеми дослідження: Закон України «Про освіту» (2017), Державний стандарт початкової освіти (2018), Державний стандарт базової середньої освіти (2020), Концепція «Нова українська школа» (2016), навчальні програми з шкільних дисциплін «Музичне мистецтво» або «Мистецтво»;

- бажано проаналізувати освітню програму закладу загальної середньої освіти, на базі якого студент проходив педагогічну практику. Матеріали за результатами педагогічної практики бажано використати у Розділі 2 курсової роботи;

- визначається термінологія, яка буде використана в курсовій роботі, розкривається її зміст і значення. Термінологія надається у Законі України «Про освіту» (стаття 1);

- розкривається сутність педагогічного явища, що досліджується;

- аналізуються науково-теоретичні, методичні напрацювання, здобутки провідних вчених з окресленої проблеми;

- визначаються основні положення, що є суттєвими у розкритті проблеми;

- порівнюються різні наукові підходи, погляди на досліджувану проблему;

- використовуються знання методологічного рівня (філософії, естетики, мистецтвознавства, педагогіки, психології, музичної педагогіки, музичної психології, фольклористики тощо) залежно від теми курсової роботи;

- теоретично обґрунтовуються положення, які, на думку автора, є суттєвими у розкритті теми дослідження;

- аналізуються особливості учнів різних вікових категорій (як варіант, в залежності від теми дослідження);

- на основі узагальнення теоретичного матеріалу формулюються вихідні засадничі положення, що становлять теоретичну базу практичної, методичної частини дослідження;

- у кінці кожного підрозділу (1.1.; 1.2.; 1.3.) робиться коротке узагальнення.

У висновках до розділу 1 коротко і чітко висвітлюються теоретичні положення, які, на думку автора, розкривають сутність окресленої проблеми. Висновки робляться за змістом 3-х підрозділів Розділу 1.

РОЗДІЛ 2

Розділ 2 – практичний, який може мати два підрозділи (2.1.; 2.2.) або, як варіант, три (2.1.; 2.2.; 2.3.). Зміст Розділу 2 повинен бути логічним продовженням змісту Розділу 1. На основі вивчення і аналізу літератури, проведеного і описаного в Розділі 1, студент розробляє і описує власне бачення та розуміння проблеми, пропонує методичні підходи до її розв'язання в умовах освітнього закладу (або позашкільної установи). У цьому проявляється самостійність мислення майбутнього вчителя, рівень професійної компетентності та методичної грамотності.

Практичне дослідження проблеми описане у Розділі 2 може мати декілька варіантів виконання, що залежить від теми курсової роботи:

Варіант А. У підрозділі 2.1. студент аналізує зміст навчальної програми з шкільних дисциплін «Музичне мистецтво» (або «Мистецтво») у залежності від того, за якою програмою працював на педагогічній практиці. В аспекті предмету дослідження формулює загальні положення і вимоги, дотримання яких у практичній роботі вчителя є обов'язковими.

У цьому ж підрозділі студент, використовуючи емпіричний метод *«педагогічне спостереження»* і, маючи певний досвід спостережень та аналізу, набутий під час проходження пасивної і активної (виробничої) педагогічної практики в школі, описує отримані результати у підрозділі 2.1. під назвою «Аналіз стану проблеми в шкільній практиці» у вигляді аналізу уроку чи його фрагменту відповідно до обраної теми (наприклад: з вокально-хорової роботи чи проведення слухання музики тощо). Предметом дослідження також може бути обрана позакласна робота в школі або робота позашкільної установи. В цьому випадку описується спостереження та аналізуються різні аспекти позакласної або позашкільної музично-виховної роботи відповідно до обраної теми.

У підрозділі 2.1. важливо проаналізувати узгодженість, відповідність реального стану речей в шкільній практиці сучасним положенням і вимогам нормативних документів, що описані у Розділі 1.

У підрозділі 2.2. студент описує проведену під час виробничої педагогічної практики дослідницьку роботу переважно *діагностичного характеру* з використанням комплексу емпіричних методів: бесіди, анкетування, інтерв'ю, тестування, рейтингу, звукової анкети, творчих завдань з метою виявлення рівня сформованості того показника, який обраний відповідно до предмету дослідження (це може бути рівень знань, або вмінь учнів; рівень розвитку музичних здібностей, мислення, пам'яті та інших психічних якостей; рівень сформованості ставлення учнів до музики (смаки, інтереси, уподобання тощо). Для визначення висхідного рівня сформованості того або іншого показника студент може визначити критерії (або використати існуючі критерії з посиланням на автора). Але визначення критеріїв не є обов'язковим.

Описуючи хід діагностуючого етапу дослідження у підрозділі 2.2., студент робить висновки загального характеру, що відображають перш за все якісний рівень отриманих результатів. Не обов'язково конкретизувати результати у кількісних показниках (рівнях, відсотках, оцінках, балах тощо), хоча для більшої точності отриманих даних студент може провести оцінювання учнів і коротко описати його результати у підрозділі 2.2.

У підрозділі 2.3. студент пропонує і описує власний методичний підхід щодо практичного вирішення окресленої проблеми (наприклад, підвищення рівня музичних знань, виконавських умінь, інтересу до мистецтва, застосування освітніх технологій тощо, про що йшлося у підрозділі 2.2.).

Запропонований і описаний методичний варіант вирішення окресленої проблеми може мати вигляд спеціально підібраної чи розробленої:

- а) системи вокально-хорових вправ, розспівок;
- б) системи музично-дидактичних ігор;
- в) серії навчально-творчих завдань;
- г) програми додаткового пісенного або музично-ілюстративного репертуару;
- д) моделі (фрагменту) нетрадиційної форми уроку музичного мистецтва;
- е) системи спеціальних методів, спрямованих на .....
- є) застосування освітньої технології, тощо.

Тобто в методичній програмі конкретизується предмет дослідження і описуються шляхи його впровадження в шкільну практику. Доцільність запропонованого методичного підходу має бути узгодженою і базуватись на теоретичних засадах Розділу 1.

У підрозділі 2.3. можна коротко описати повторне оцінювання учнів і зробити порівняльний аналіз з попереднім оцінюванням; як варіант, можна коротко проаналізувати (прокоментувати) запропонований і описаний власний методичний підхід щодо розв'язання проблеми дослідження.

Варіант Б. Тема курсової роботи має історичну спрямованість. Аналізуючи обрану проблему в історичному аспекті (що описано у Розділі 1), студент в Розділі 2, підрозділі 2.1. може проаналізувати шкільні програми та сучасну шкільну практику щодо використання ідей, методичних систем і концепцій відомих педагогів минулого. Закцентувати на тому, *що і як* використовується на сучасних уроках мистецтва з педагогічного досвіду минулих часів. На цьому матеріалі бажано провести і описати дослідницьку роботу діагностичного характеру подібно **Варіанту А.**

У підрозділі 2.2. – запропонувати і описати методичні рекомендації щодо використання в умовах сучасного уроку (або позакласного чи позашкільного закладу) історичної мистецько-педагогічної спадщини (мистецько-ілюстративного

матеріалу, пісенного репертуару, методичних рекомендацій та підходів у роботі з учнями тощо).

У підрозділі 2.3. можна провести повторне оцінювання учнів, проаналізувати результати дослідження в ході порівняльного аналізу з попереднім оцінюванням та зробити відповідні висновки; як варіант, можна коротко проаналізувати (прокоментувати) запропонований і описаний власний методичний підхід щодо розв'язання проблеми дослідження.

Варіант В. У курсовій роботі студент може описати власний педагогічний досвід роботи в закладі загальної середньої освіти або позашкільному закладі, але в контексті обраної теми. Загальні вимоги до змісту і структури курсової роботи залишаються незмінними.

У Розділі 2, підрозділі 2.1. студент може описати в узагальненому вигляді власний досвід роботи. Підрозділ 2.2. повинен містити опис власної методики музичного виховання учнів (будь-який її аспект) та обґрунтування її педагогічної доцільності з урахуванням вимог державних нормативних документів.

У підрозділі 2.3. студент може викласти, виходячи із власного педагогічного досвіду, пропозиції і методичні рекомендації щодо оптимізації процесу мистецького виховання учнів. Обов'язковою умовою Розділу 2, залежно від теми курсової роботи, є розроблення фрагменту освітнього процесу в формі або:

- плану-конспекту уроку (або фрагментів уроку) музичного мистецтва (мистецтва) у конкретному класі за конкретною темою;
- сценарію виховного заходу у позаурочній чи позашкільній роботі;
- заняття шкільного гуртка (вокального, хорового, фольклорного тощо);
- заняття “Клубу любителів музики”;
- тощо.

У висновках до Розділу 2 робляться короткі узагальнення відносно практичної частини дослідження: характеризується стан проблеми в шкільній практиці; розкривається зміст запропонованої методичної програми і доводиться її педагогічна доцільність.

ВИСНОВКИ

На основі опрацьованих літературних джерел, теоретичних положень формулюються висновки, що узагальнюють матеріали, отримані на теоретичному та практичному рівнях дослідження. Особливо акцентуються ті положення, які виступають теоретико-методологічною базою дослідження і розкривають зміст і сутність окресленої проблеми. У висновках слід відобразити відповідність результатів дослідження поставленій меті і завданням.

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Під час написання курсової роботи студент повинен керуватися положеннями Кодексу академічної доброчесності Криворізького державного педагогічного університету (надається). Курсова робота проходить перевірку на академічний плагіат, у разі виявлення якого за порушення норм академічної доброчесності автор роботи і його керівник притягуються до академічної відповідальності (див. Кодекс АД КДПУ).

Зразок № 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра методики музичного виховання, співу та хорового диригування

Реєстраційний № _____
« ____ » _____ 20 ____ р.

КУРСОВА РОБОТА

з методики музичного виховання
на тему _____

Студента _____ курсу групи _____
факультету _____
напряму підготовки (спеціальності)

_____

_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник _____

_____

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Члени комісії _____ (прізвище та ініціали)
(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)
(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)
(підпис)

Кривий Ріг - 20 ____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра методики музичного виховання, співу та хорового диригування

Реєстраційний № _____
« ____ » _____ 20__ р.

КУРСОВА РОБОТА

з методики музичного виховання на тему:

Формування в учнів середньої школи виконавських вмінь в процесі співацької діяльності

Студентки ІУ курсу групи МХК – 17
факультету мистецтв
спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
ступеня вищої освіти – бакалавр
Ситніченко Каріни Романівни
Керівник: кандидат пед. н., старший викладач
Бондаренко Д. В.
Оцінка:
Національна шкала _____
Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Члени комісії _____
_____
_____
_____
_____

Кривий Ріг – 2021

Зразок № 2

Структура курсової роботи

Зміст

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1..... Назва	
1.1 ..... Назва	
1.2 ..... Назва.....	
1.3.....(як варіант).....	
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2..... Назва.....	
2.1 ..... Назва.....	
2.2..... Назва.....	
2.3.....(як варіант).....	
Висновки до розділу 2.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
ДОДАТКИ (за необхідністю).....	
Додаток А.....	
Додаток Б	
Додаток В	

Зразок № 3

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ	
ДИТЯЧОЇ МУЗИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ	6
1.1. Проблема дитячої творчості в дослідженнях вчених.....	6
1.2. Сутність поняття “дитяча музична творчість”.....	11
1.3. Музично-дидактична гра як форма організації музично- творчого процесу	16
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ	
ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ НА УРОКАХ МУЗИКИ У 2 КЛАСІ.....	22
2.1. Вивчення стану проблеми в шкільній практиці.....	22
2.2. Методичні підходи до формування дитячої творчості на уроках мистецтва у 2 класі	29
Висновки до розділу 2.....	34
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	37
ДОДАТКИ.....	39

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Державні нормативні документи

1. Державний стандарт початкової освіти:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>

2. Державний стандарт базової середньої освіти:

http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/

3. Закон України «Про освіту»: <http://ru.osvita.ua/legislation/>

4. Типова освітня програма для 1-2 класів НУШ (Шиян Р. Б.):

<https://www.slideshare.net/School-10/typosprog-s-hyian>

5. Типова освітня програма для 3-4 класів НУШ (Шиян Р.Б.): <https://idea-teacher.com.ua/e-lib/navchalno-metodychni-posibnyky/pedagogic-hnum-praczivnykam/tyпова-osvitnya-programa-dlya-3-4-klasiv-nush-shyyana-r-b/>

6. Музичне мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи. (Авт. Л.О. Хлебникова, Л.О.Дорогань, І.М.Івахно, Л.Г.Кондратова, О.В.Корнілова, О.В.Лобова, Н.І.Міщенко). Київ, 2012.

7. Мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи. (Авт. Л.М.Масол, О.В. Гайдамака, Н.В.Очеретяна, О.М.Дмитренко). Київ, 2012.

8. Нова українська школа / Міністерство освіти і науки України. URL:<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola/>

9. Про викладання предметів художньо-естетичного циклу у 2021-2022 н.р. Методичні рекомендації МОН України, серпень 2021. *Майбуття*. Липень-серпень 2021. №№13-16.

10. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Музичне мистецтво» (5-8 класи) /укл. Фільц Б.М., Белова Б.М. та інші. :<https://vseosvita.ua/library/navcalna-programa-dla-zagalnoosvitnih-navcalnih-zakladiv-muzicne-mistectvo-5-8-klasi>
[43595.html?__cf_chl_tk=vUYGLHIFARY5Gt3R6B1nDeqo5QRG1xIh3.jgSiAZuO4-1643700025-0-gaNycGzNCDO](https://vseosvita.ua/library/navcalna-programa-dla-zagalnoosvitnih-navcalnih-zakladiv-muzicne-mistectvo-5-8-klasi) (дата звернення: .....)

11. Модельні програми з мистецтва :

<https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/>

(дата звернення:.....)

**Сучасна педагогічна та мистецько-педагогічна література
(видання XXI ст.)**

1. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання: навч.-метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404 с.
2. Бібік Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. *Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у навчальному процесі: теоретичні аспекти: дайджест*/ укл. О.В. Онопрієнко. Донецьк: Каштан, 2011. С. 23–30.
3. Виховання музичної культури молодших школярів: навч.-метод. посібник / за ред. Л. М. Ракітянської]. Кривий Ріг: КДПУ, 2003. 156 с.
4. Вільчковська А. Реформування музичної освіти школярів у Польщі. *Мистецтво та освіта*. 2002. № 2. С.46–48.
5. Волинець Л. Загальна мистецька освіта в середній школі Данії. *Мистецтво та освіта*. 2005. № 2. С.25–28.
6. Волинець Л. Мистецька складова освіти і ліцеях Франції. *Мистецтво та освіта*. 2006. № 1. С.20–25.
7. Гаврілова Л. Г. Мультимедійні технології в мистецькій освіті: навч.-метод. посіб. для студ. пед. вишів. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. 228 с.
8. Гнезділова К.М., Касярум, Н. В. Варіативність уроку в сучасній школі: навч.посіб. Черкаси: ЧНУ, 2007. 115 с.
9. Гринчук І. Інноваційний підхід до організації слухання музики. *Мистецтво та освіта*. 2004. № 4. С.13–16.
10. Гумінська О. Інтерактивні методи на уроках музики. *Завуч*. 2004. № 32. С.4–12.
11. Гумінська О.О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль: Навч.книга – Богдан, 2005. 104 с.
12. Завалко К. Педагогічна інноватика в теорії та практиці музичної освіти: монографія. Друкарня «Черкаський ЦНП», 2013. 520 с.
13. Завалко К. Самовдосконалення вчителя музики: теорія та технології: монографія. Черкаси: ЧНУ, 2007. 274 с.
14. Комаровська О. Мистецтво в новій українській школі: що змінилося? *Початкова освіта : методичні рекомендації щодо використання в освітньому процесі типової освітньої програми для 1 класів закладів загальної середньої освіти*; Київ : УОВЦ «Оріон», 2018. С. 122–125.
15. Лобач О., Піонтковська А., Рибас Т. Духовний розвиток учнів основної школи засобами мистецтва: навчально-метод. посібник. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2012. 108 с.
16. Масол Л. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах на засадах компетентнісного підходу». Київ: Генеза, 2020. 160 с.

17. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: посібник для вчителів. Харків: Веста: «Ранок», 2006. 256 с.
18. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. Київ: Промінь, 2006. 432 с.
19. Масол Л. М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. *Шкільний світ*. 2002. № 9 (137).
20. Лобова О. В. Формування основ музичної культури молодших школярів: теорія та практика: монографія. Суми: ВВП «Мрія» ТОВ, 2010.
21. Михайличенко О. В. Основи загальної та музичної педагогіки: теорія та історія: навч. посібн. для студ. музич. спеціальн. Суми: «Наука», 2004. 210 с.
22. Музика в системі шкільної освіти в країнах Західної Європи. *Мистецтво та освіта*. 2003. № 2. С.19–22.
23. Музично-педагогічні системи та концепції ХХ століття: підручник / Ніколаї Г. Ю., Черкасов В. Ф. та ін.; за заг. ред. Тайнель Е.З. Вид. 2-ге. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. Харків, 2018. 433 с.
24. Науменко Т. Музичне мистецтво як оздоровчий фактор виховання дітей-сиріт. Київ: НМЦВО, 2000. 256 с.
25. Нетрадиційні уроки в початковій школі. 1 клас: (уклад. Л. І. Нечволод)]. Харків: ГОРСІНГ ПЛЮС, 2007.
26. Нова українська школа : поради для вчителя / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2017. 206 с.
27. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посібник. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с.
28. Орлов В. Мистецтво і педагогічні технології. *Мистецтво та освіта*. 2001. №1. С.8–12.
29. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистец. дисциплін). Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
30. Полтавець В. Інноваційні проекти мистецько-культурних програм у школах Франції. *Мистецтво та освіта*. 2005. №3. С.11–12.
31. Радчук Н.С. Нововведення на уроках музики. *Мистецтво та освіта*. 2003. № 3. С.44–46.
32. Рагозіна В. Особистісно-зорієнтований підхід до діагностики розвитку учнів у процесі художньо-естетичного виховання. *Рідна школа*. 2001. № 1.
33. Ракітянська Л. М. Першочерговість завдань музичної освіти учнів початкової школи. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського*. Педагогічні науки: зб. наук. праць. МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2016. № 2 (53). С.134–138.

- 34.Ракітянська Л. М. Пріоритетність завдань шкільної музичної освіти. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. / редкол.: В. Ф. Черкасов та ін. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. Вип.143. С.75–79.
- 35.Ракітянська Л. М. Методичні рекомендації для студентів-практикантів (з досвіду роботи вчителя музики по використанню здоров'язберігаючих освітніх технологій). Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. 27 с.
- 36.Ракітянська Л. М. Педагогічна практика з музичного мистецтва в початковій школі: теоретичний та методичний аспекти: навч.-метод. посіб. для студентів-практикантів зі спеціальності «Музичне мистецтво». Кривий Ріг: Видавництво ФОП Чернявський, 2018. 348 с.
- 37.Ракітянська Л. М., Пономаренко Т.В. Музично-виховні традиції та обрядові свята українського народу : навч. посіб. 2-е вид. доп. Кривий Ріг: КДПУ, 2011. 236 с.
- 38.Ростовський О. Я. Музична освіта в Україні на межі тисячоліть: стан, проблеми, перспективи. *Мистецтво та освіта*. 2001. № 4. С. 9–12.
- 39.Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.
- 40.Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посібник. Київ, 2002. 270с.
- 41.Рудницька О. П. Інтегровані зв'язки у викладанні предметів художньо-естетичного циклу. *Початкова школа*. 2001. № 5.
- 42.Сиротенко С. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків: Вид-во «Основа», 2003. 80 с.
- 43.Тучкова Т. Урок – показатель мастерства учителя. *Відкритий урок*. 2004. № 9.
- 44.Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: підручник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2014. 528 с.
- 45.Шип С. Як передати словами зміст музики? *Мистецтво та освіта*. 2001. №2. С. 8–12.

Шкільні підручники

1. Аристова Л. С. Музичне мистецтво: підруч. для 3 кл. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2013. 112 с.
2. Аристова Л. С. Музичне мистецтво: підруч. для 4 кл. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2015. 128 с.
3. Аристова, Л. С. Музичне мистецтво. Робочий зошит : навч. посіб. для 4 кл. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2015. 32 с.

4. Аристова Л. С. Музичне мистецтво: підруч. для 2 кл. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2012. 128 с.
5. Аристова, Л. С. Музичне мистецтво. Робочий зошит : навч. посіб. для 2 кл. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2012. 32 с.
6. Масол Л. М., Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2012.144 с.
7. Масол Л. М., Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 3 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2013.144 с.